

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm I. De Quoduultdeo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

LIBRI SECVNDI
 DECRE TALIVM
 GREGORII IX.
 P A P A E.
 T I T V L V S I.
 DE IVDICIIS.

Um in superiore libro dictum sit de ecclesiasticis Prælatiſ, ac Iudicibus, eorūque officio & potestate, item de quibusdam rē præparatorijs iudiciorum, tum ſimilitudinem eorum habentibus; ſequitur, vt de iſtis iudicijs agatur. Videri poteſt Beroius ſuper Rubricā huius Tituli.

Nomen Iudicij varijs accipitur modis apud Gloſſam reg. 12. in 6. ſed duæ potiffimum acceptiones huc ſpectant: prima pro iudicis ſententiā definiētis inter partes, quod iuſtum eſt; altera pro toto proceſſu ſeu diſcuſſione cauſæ, quæ à iudice ſecundū iuris præſcriptum ſit, ad id, quod iuſtum eſt, eliciendum ac decernendum.

Inter has acceptiones, tamenſ prior magis propria & primæua ſit, conſtat enim iudicium à iure dicendo ſeu pronuntiando dictum eſſe, tamen poſterior magis vſitata eſt, eò quòd frequens ſit, vt à fine (quæ in propoſito eſt iudicis ſententiā) reliquis proceſſus appellatiōem conſequatur. De varijs

diuſionibus iudiciorum legi poteſt liber 3. Theol. Moral. tr. 6. c. 1.

CAPITVLVM I.

De Quoduultdeo.

PARAPHRASIS.

Quoduultdeus Centurienſis Epiſcopus ad instantiam aduerſarij introductus eſt in Concilium Africanum, & interrogatus, num contenderet velit cum aduerſario, ſponſit, ſed alterà die reſuſcit, & diſceſſit, quærebatur, quid eo agendum eſſet, reſponſum fuit & decretum, vt nullus ei communicet, donec præmiſſa ſatiſſactiōe abſolutus fuerit, at verò Epiſcopatum ei adimi non poſſe, antequam cauſa finita ſit.

SVMMARIVM.

1. Concilium prouinciale contra Epiſcopum prouincialem procedere poteſt, exceptis
 a
 cauſis

causis criminalibus grauioribus, quae priuationem vel depositionem merentur, haec enim Papa reseruantur.

- 2. *Promittens in iudicio se litigaturum cum Aduersario, ita obligatur, ut nec exceptionem fori declinatoriam opponere, nec iudicem recusare possit, nisi noua causa recusandi superveniat, vel probabiliter causa ignorabatur.*
- 3. *Propter contumaciam in non comparendo potest iudex ecclesiasticus citatum excommunicare.*

NOTANDVM I. Concilium prouinciale contra Episcopum prouinciale iudicialiter procedere potest, id verò restrictum est à Trid. sess. 24. c. 5. de reform. quòd causae criminales grauiores, quae priuationem vel depositionem merentur, Pontificis Summi cognitioni referentur, minores autem causae criminales in Concilio prouinciali cognoscantur & terminentur, vel à deputatis per Concilium: ex quo inferitur, quòd hodierno iure Episcopus in causa criminali, quae priuationem meretur, citatus à iudice quocunque, praeter Papam, comparere ac respondere non teneatur, nisi exhibità ipsi commissione speciali, sicut docet Flaminius de reservatione beneficiorum lib. 1. q. 10. n. 40. Barbosa de potestate Episcopi, allegat. 121. Vide, quae dixi lib. 1. tr. 4. c. 7. n. 7.

NOTANDVM II. Qui in iudicio, siue iudice sedente pro tribunali, promittit se cum aduersario litigaturum, is obligatur, ut postea exceptionem fori declinatoriam opponere, vel iudicem recusare non possit, sicut docent hinc Abb. n. 5. Alexander de Næuo n. 12. vbi id limitant, nisi noua causa iudicem recusandi superveniat, quae antè non erat, vel probabiliter ignorabatur. Ratio traditæ doctrinae est, quia vt Alexander super Rubrica huius Tituli n. 5. Abb. in c. at si clerici n. 6. h. t. & alij obseruant, vt confessio vel aliud quidpiam censeatur factum in iudicio, satis est, quòd iudex in loco iudicij iuris dicendi causa se deat, licet lis contestata non sit argum. l. 4. ff. de interrogatorijs actionibus.
Corollarium. Consultum est, vt iudex

ad locum iudicij citatum reum praesente aduersario interroget, num iuridicè contendere velit, an verò fateatur v. g. debitum; si enim fateatur, habebitur pro confessio in iudicio, vt lite opus non sit, sin autem spondeat se litem ingressurum, tum obligabitur, vt dixi, & videri potest Abb. in Tract. de processu Iudic. vbi de libellis.

NOTANDVM III. Propter contumaciam in non comparendo potest iudex ecclesiasticus citatum excommunicare. Vide quae dicuntur in c. veritatis 8. de dolo.

CAPITVLVM II.

Decernimus.

PARAPHRASIS.

Laici ecclesiastica negotia tractare non debent, ipsique Episcopi, Archiepiscopi, Abbates & alij Praelati de negotijs ecclesiasticis, maximè si spiritualia sint, secundum laicorum iudicium non disponant, neque propter eorundem prohibitionem seu oppositionem iustitiam ecclesiasticam exercere intermittant.

SVMMARIVM.

- 1. *Causae ecclesiasticae sunt, quaeunque ad ecclesiam, vel personas ecclesiasticas spectant, suntq; aliae temporales, aliae civiles, aliae criminales, & aliae proprie spirituales.*
- 2. *Causae & negotia Ecclesiarum, seu ecclesiasticarum personarum mere temporalia, modo nullam eminentiam aut gubernationem super ipsos clericos conferant, committi possunt laicis.*
- 3. *Causas iudicarias civiles, quae inter, vel contra clericos aut ecclesias à laicis mouentur, non potest cognoscere laicus, vt iudex ordinarius, aut quasi ordinarius, potest tamen ex commissione seu delegatione Praelati ecclesiastici.*
Vniuersas causarum civilium inter clericos seu ecclesias decidendarum laico delegari non potest.

4. Can-